

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ

ЛЕХНЯК ВІКТОРІЯ СТЕПАНІВНА

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ
ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ (НА ПРИКЛАДІ ТЗОВ «УКРПОЛЬ-2005»)

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування

АВТОРЕФЕРАТ
на здобуття освітнього рівня «магістр»

ТЕРНОПІЛЬ – 2019

Дипломною роботою за ОР «Магістр» є рукопис.

**Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку та аудиту
Тернопільського національного технічного університету імені Івана
Пулюя**

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент

Кіляр Олександра Романівна,

Тернопільський національний технічний університет
імені Івана Пулюя

Рецензент: кандидат технічних наук, доцент

Дмитрів Дмитро Володимирович

Тернопільський національний технічний університет імені
Івана Пулюя

**Завідувач кафедри бухгалтерського обліку та аудиту, кандидат
економічних наук, доцент Білоус О.С.**

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Перехід до ринкової економіки потребує від підприємств підвищення ефективності виробництва, конкурентоздатності продукції і послуг на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу, ефективних форм господарювання і керування виробництвом, подолання безгосподарності, активізації підприємництва. Реалізація випущеної готової продукції – кінцева мета діяльності підприємства, заключний етап кругообігу його засобів, по завершенні якого визначаються результати господарювання та ефективність виробництва.

Важливим завданням, в даному аспекті, є формування такої інформації про процеси виробництва та реалізації готової продукції, яка б об'єктивно та оперативно відображала господарську ситуацію в межах підприємства.

Питання, пов'язані з обліком, аналізом та аудитом готової продукції висвітлювали вітчизняні та зарубіжні вчені-економісти. Найбільш ґрунтовно проблеми бухгалтерського обліку розглянуто в працях вітчизняних вчених Бутинця Ф.Ф., Білухи М.Т., Давидова Г.М. Герасимовича А.М., Голова С.Ф., Єфименка В.І., Жиглей І.В., Кужельного М.В., Линника В.Г., Пархоменка В.М., Рудницького В.С. Сук Л.К., Савченка В.Я., Сопка В.В. та інших, а також зарубіжних вчених Безруких П.С., Палія В.Ф., Соколова Я.В.

Не зменшуючи вклад згаданих вчених у висвітлення та розв'язання означених проблем, окремі аспекти обліку, аналізу та аудиту готової продукції визначають необхідність подальших досліджень, що й зумовило вибір даної теми.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є вивчення теоретичних, організаційних, методичних і практичних аспектів обліку, аналізу й аудиту готової продукції.

Для досягнення поставленої мети в роботі визначено такі завдання:

- розкрити сутність готової продукції як об'єкта обліку, аналізу та аудиту;
- узагальнити підходи до класифікації готової продукції;
- вивчити нормативно-правову базу, яка регламентує облік та аудит готової продукції;
- дослідити організацію та методику обліку готової продукції відповідно до чинного законодавства України;
- дослідити організаційно-методичні аспекти внутрішнього аудиту готової продукції.
- провести аналіз виробництва та реалізації готової продукції;
- провести аналіз результативних показників діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження є процеси виробництва та реалізації готової продукції на ТзОВ «Укрполь-2005» .

Предметом дослідження виступає сукупність теоретичних і практичних питань організації та методики бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту виробництва та реалізації готової продукції.

Методи дослідження. При дослідженні теоретичних аспектів

бухгалтерського обліку, аналізу і аудиту застосовувалися методи індукції та дедукції, за допомогою яких визначено вплив організаційних особливостей виробництва на організацію обліку і аудиту готової продукції.

Методи спостереження, порівняння, групування, аналізу і синтезу використовувалися при розкритті сутності окремих понять.

Використання методів групування, порівняння, конкретизації, історичного та системного підходу дозволили визначити складові організації бухгалтерського обліку готової продукції та фактори впливу на неї.

Інформаційною базою дослідження стали праці вітчизняних і зарубіжних вчених, нормативні документи України з бухгалтерського обліку, матеріали науково-практичних конференцій, довідково-інформаційні видання. Практичне значення проведеного в дипломній роботі дослідження полягає в узагальненні теоретичних, організаційних, практичних та методичних аспектів обліку, аналізу і аудиту готової продукції підприємства.

Структура та обсяг роботи. Робота складається із вступу, шести розділів, висновків, бібліографії та додатків. Загальний обсяг роботи становить 84 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** подано загальну характеристику роботи: стан розробки обраної теми та актуальність роботи, мету й завдання дослідження, об'єкт і предмет, описано практичну значимість отриманих результатів.

У **першому розділі «Теоретичні основи обліку готової продукції»** розкрито економічну сутність поняття «готова продукція». Наведено оцінку та класифікацію готової продукції як об'єкту бухгалтерського обліку

У **другому розділі «Організаційно-методичні аспекти обліку готової продукції»** досліджено особливості побудови обліку готової продукції. Автором узагальнено особливості обліку наявності та руху готової продукції на підприємстві та особливості формування собівартості готової продукції

У **третьому розділі «Організація аналітичних досліджень та аудит готової продукції»** висвітлено напрямки організаційні аспекти аналізу готової продукції. Досліджено особливості аудиту готової продукції підприємства.

У **четвертому розділі «Аналіз виробництва та реалізації продукції на ТЗОВ «Укрполь-2005»»** проаналізовано динаміку виробництва та асортименту продукції та зроблено аналіз структури випуску продукції та ритмічності виробництва. Автором сформульовано висновки та пропозиції щодо покращення роботи підприємства.

У **п'ятому розділі «Аналіз собівартості та рентабельності продукції на ТЗОВ «Укрполь-2005»»** досліджено результативні показники діяльності шляхом аналізу собівартості продукції за економічними елементами та аналізу показників рентабельності продукції

У **шостому розділі «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях»** розкрито стан охорони праці на підприємстві. Досліджено реалізація інженерно-технічних заходів щодо захисту сировини,

напівфабрикатів і готової продукції від впливу уражуючих факторів ядерної зброї

ВИСНОВКИ

Готова продукція промислових підприємств є важливим видом активів. Процес її створення відбувається безпосередньо на підприємстві та є основним видом діяльності цього підприємства. Крім процесу виробництва готова продукція є основою процесу реалізації. Зважаючи на це, у практиці обліку сформувався специфічний підхід до процесу оцінки готової продукції.

Відображення на рахунках бухгалтерського обліку усіх операцій які відбуваються на стадіях виробництва продукції, її зберігання на складах та подальшої реалізації потребує відповідної класифікації готової продукції. Особливо актуальним питання класифікації є для підприємств де відбувається серійне виробництво кількох видів однотипної продукції, а також в галузях де під час процесу виробництва продукції виникають супутні продукти, які можуть в подальшому бути реалізовані, або ж використовуватись у наступних виробничих процесах чи для власного споживання.

Запорукою побудови якісного облікового процесу на підприємстві є передумови правильної організації їх обліку. Так, що стосується організації обліку готової продукції то на підприємстві перш за все необхідно добре організувати складський облік, розробка номенклатур готової продукції та її класифікація, тощо.

Для правильної організації бухгалтерського обліку готової продукції підприємство опирається на норми діючих законодавчих та нормативно правових документів в галузі бухгалтерського обліку та специфічних інструкцій та положень, що регулюють діяльність галузі в якій воно працює. Узагальнення усіх цих особливостей здійснюється в Наказі про облікову політику підприємства.

В залежності від особливостей виробництва та якісних особливостей готової продукції існують різні варіанти її оприбуткування, зберігання та реалізації.

Так на підприємствах де є серійне виробництво, наприклад промислових товарів з тривалим терміном використання, готова продукція з виробничих цехів, пройшовши технічний контроль, оприбутковується на склад для зберігання. При цьому використовуються документи на внутрішнє переміщення готової продукції – приймально-здавальні накладні, на підприємстві яких їх оприбутковують на складі у картках складського обліку.

За умови, якщо підприємство займається виробництвом продукції яка швидко псується, або ж готовою продукцією є живі організми, як на досліджуваному підприємстві (вирощування курей-бройлерів) то готова продукція реалізується безпосередньо з виробничих приміщень, оминаючи відвантаження на склад.

Для синтетичного обліку готової продукції використовується не один а кілька рахунків, зокрема найголовніші з них – 23, 26, 90 та усі рахунки що будуть з ними кореспондувати по операціях пов'язаних з готовою продукцією.

Це пов'язано з тим, що готова продукція на підприємстві проходить стадії виробництва, зберігання та реалізації.

На стадії виробництва витрати пов'язані з виготовленням продукції обліковуються на рахунку 23. По завершенні технологічного процесу, готову продукцію за фактичною виробничою собівартістю зараховують на рахунок 26. Документальним підтвердженням цих операцій є виробничий акт та накопичувальні відомості за місяць.

Результативні показники щодо виробництва та реалізації готової продукції визначаються за загальноприйнятими методиками, шляхом співставлення доходів та витрат певного періоду.

Фінансові результати визначаються на рахунку 79 в дебеті якого накопичується інформація про собівартість реалізованої продукції (Кт 90), про збутові витрати (Кт 93), витрати на утримання адміністративного апарату (Кт 92), інші витрати (Кт 94).

На рахунку 79 в кінці місяця співставляються кредитовий та дебетовий обороти та визначається фінансовий результат – прибуток або збиток, який списується на рахунок 44.

Процес виробництва та реалізації продукції має безпосередній вплив на формування фінансових результатів діяльності підприємства. Важливим етапом ведення успішної фінансово-господарської діяльності є проведення аналізу кількісних та якісних показників по виробництву готової продукції. Для проведення якісного аналізу готової продукції необхідно аналізувати не лише результат виробництва, а усі пов'язані з виробництвом процеси – починаючи з організації виробництва, сам виробничий процес і на завершення результативні показники пов'язані з реалізацією продукції.

Джерелами інформації для проведення аналітичних процедур у даному випадку будуть: планові показники з обсягів, структури та якості виробництва, статистична звітність, облікові реєстри, фінансова звітність.

Аналіз обсягу і структури виробництва проводиться як в грошових так і в натуральних показниках. Результати такого аналізу дають змогу оцінити ефективність виконання планів та виробничої програми, вивчити обґрунтованість асортименту продукції, що виробляється та виявити резерви підвищення обсягів виробництва.

Результати аналізу обсягів виробництва є основою для прийняття управлінських рішень щодо напрямів розвитку підприємства. На даному етапі вкрай важливо ретельно вивчати фактори, які мали прямий та опосередкований вплив на зміну обсягів виробництва. Якщо обсяги виробництва збільшились то слід визначити, що саме має такий позитивний вплив щоб підтримувати надалі таку тенденцію.

Особливої уваги слід приділити причинам, які знижують обсяги виробництва на підприємстві. З цією метою необхідно класифікувати фактори впливу на виробничий процес на внутрішні і зовнішні по відношенню до суб'єкта господарювання, провести їх усесторонній аналіз та приймати управлінські рішення щодо запобігання та мінімізації їх подальшого негативного впливу на обсяги виробництва.

Після аналізу обсягів виробництва слід дослідити асортимент та структуру готової продукції. Як зазначалось вище досліджуване підприємство займається птахівництвом. Тому асортимент продукції, яка виробляється та реалізується не може бути великим з огляду на галузеву спеціалізацію підприємства. Основним видом продукції підприємства є кури бройлери. Разом з тим підприємство реалізує молодняк птиці (курчат) та яйця. Якщо покупцями курей та яєць виступають в основному підприємства, які здійснюють їх перепродаж, то основними покупцями курчат є домогосподарства та фермерські господарства. Разом з тим, як свідчать облікові дані обсяги реалізації усіх трьох видів продукції є доволі значними.

Зміна та розширення асортименту продукції на підприємстві є досить важливим фактором підвищення ефективності його діяльності. Однак застосування такого підходу не є можливим для усіх підприємств. Для суб'єктів господарювання, які мають особливу галузеву спеціалізацію розширення асортименту продукції може бути неможливим. Останнє твердження безпосередньо відноситься до досліджуваного нами підприємства, оскільки діяльність у сфері птахівництва в принципі не передбачає великого асортименту готової та супутньої продукції, яка може вироблятися. Тому, на нашу думку, для таких вузькоспеціалізованих підприємств для їх ефективної господарської діяльності важливим завданням є зберігати та підтримувати досягнутий рівень щодо асортименту виготовлюваної продукції.

Проаналізувавши зміну витрат за 2016-2017 роки бачимо як негативні так і позитивні тенденції. Негативним фактом є значне зростання матеріальних витрат (31,1%), що призводить до збитків. Разом з тим позитивною є зміна інших витрат, які зменшились на 37,1%. Збільшення у 2017 р. витрат на оплату праці та відрахувань на соціальні заходи у порівнянні із плановими свідчить про перевитрату фонду заробітної плати. Разом з тим аналіз витрат за елементами в розрізі трьох років дає можливість стверджувати, що у 2018 році ТзОВ «Укрполь-2005» покращило свої позиції, шляхом виконання більшості планових показників витрат, а відхилення від 2017 року є незначними.

Основним показником, який характеризує ефективність фінансово-господарської діяльності будь-якого суб'єкта господарювання є рентабельність.

Показник рентабельності, визначаючись як співвідношення прибутку до величини витрат, показує скільки витрат припадає на кожну гривню прибутку.

Оскільки тема дослідження присвячена питанням обліку, аналізу та аудиту готової продукції, то аналізувати слід показники рентабельності, що дадуть змогу оцінити результативні показники виробництва та реалізації продукції. Такими показниками є: рентабельність виробництва в цілому; рентабельність реалізації та рентабельність окремого виду продукції.

За результатами проведених розрахунків, рівень показника рентабельності на ТзОВ «Укрполь-2005» має тенденцію до збільшення, що свідчить про те, що готова продукція, яка виробляється на досліджуваному підприємстві є рентабельною. Зміна рентабельності за останніх три роки має позитивну динаміку і основний вплив на це має зміна собівартості продукції.

АНОТАЦІЯ

Лехняк В.С. Формування системи обліку та аналізу готової продукції промислових підприємств (на прикладі ТзОВ «Укрполь-2005»). – Рукопис.

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування. – Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя. – Тернопіль, 2019.

Дипломна робота присвячена дослідженню теоретичних підходів до побудови системи обліку, аналізу та аудиту готової продукції на підприємстві.

Досліджено економічна сутність поняття готова продукція, обґрунтовано її класифікація та методи оцінки. Розглянуті нормативно-правові підходи до обліку готової продукції.

У роботі узагальнено та вдосконалено окремі аспекти методики обліку та аудиту готової продукції підприємства. Розглянуто організаційні аспекти аналізу та аудиту готової продукції. Досліджено напрями та методику внутрішнього аудиту готової продукції.

Автором здійснено аналіз динаміки виробництва, асортименту та структури випуску продукції. Висвітлено питання оцінки собівартості та рентабельності готової продукції та на основі здійснених розрахунків внесено пропозиції щодо прийняття управлінських рішень.

Вивчено стан охорони праці та використання планів захисту джерел комунально-енергетичних систем на підприємстві.

Ключові слова: готова продукція, запаси, оборотні активи, оцінка, собівартість, рентабельність, облік, аналіз, аудит.

ANNOTATION

Lekhniak VS Formation of a system of accounting and analysis of finished products of industrial enterprises (on the example of LLC "Ukrpol-2005"). - Manuscript.

Specialty 071 - Accounting and taxation. - Ternopil Ivan Puluj National Technical university - Ternopil, 2019

The thesis is devoted to the study of theoretical approaches to the construction of accounting, analysis and audit of finished products at the enterprise.

The economic essence of the concept of finished products is investigated, its classification and methods of estimation are substantiated. Regulatory approaches to accounting of finished products are considered.

Some aspects of accounting and auditing of finished products of the enterprise are summarized and improved. Organizational aspects of analysis and audit of finished products are considered. The directions and methods of internal audit of finished products are investigated.

The author analyzes the dynamics of production, range and structure of production. Issues of cost and profitability of finished products are evaluated and proposals for management decisions are made based on the calculations made.

The state of occupational safety and use of plans of protection of sources of communal-energy systems at the enterprise are studied.

Key words: finished products, inventories, current assets, valuation, cost, profitability, accounting, analysis, audit.

